

ชื่อการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ การวิเคราะห์เชิงภูมิศาสตร์ของอุตสาหกรรมแปรรูปมันสำปะหลัง
ในเขตอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย

ผู้เขียน นายสุธนต์ เขียวชล

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์

คณะกรรมการตรวจสอบการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ :

รองศาสตราจารย์ ประหยัด ปานดี ประธานกรรมการ

ศาสตราจารย์ ดร.มันส์ สุวรรณ กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ ญาณสาร กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษา "การวิเคราะห์เชิงภูมิศาสตร์ของอุตสาหกรรมแปรรูปมันสำปะหลังในเขต
อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย" มีวัตถุประสงค์ 4 ประการคือ 1) ศึกษาพัฒนาการของอุตสาหกรรม
แปรรูปมันสำปะหลัง 2) ศึกษาพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ
เลือกทำเลที่ตั้งโรงงานของผู้ประกอบการ 3) ศึกษาพฤติกรรมกรรมการสนองต่อความเสี่ยง
และความไม่แน่นอนเชิงพื้นที่และเชิงธุรกิจของผู้ประกอบการ และ 4) ศึกษารูปแบบการกระจาย
เชิงพื้นที่และการเชื่อมโยงของอุตสาหกรรมกับหน่วยธุรกิจอื่นในระดับท้องถิ่น

การศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการเชิงประวัติในการวิเคราะห์พัฒนาการของอุตสาหกรรมแปรรูป
มันสำปะหลัง ส่วนพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ พฤติกรรมสนองต่อ
ความเสี่ยง ความไม่แน่นอนเชิงพื้นที่และเชิงธุรกิจ ตลอดจนการเชื่อมโยงของอุตสาหกรรมกับหน่วย
ธุรกิจอื่นในท้องถิ่น ใช้วิธีสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการโรงงาน จำนวน 36 ราย การ
วิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา ส่วนการอธิบายการกระจายตัวของโรงงานใช้วิธีดัชนีเพื่อน
บ้านใกล้เคียง (Nearest Neighbor Index) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบ ร้อยละ แบบ
จำลอง ตาราง และแผนที่

ผลการศึกษาพบว่า พัฒนาการของอุตสาหกรรมแปรรูปมันสำปะหลังในเขตพื้นที่อำเภอ
บึงกาฬ จังหวัดหนองคาย เริ่มจากประชาชนในพื้นที่รับเอานวัตกรรมทางความรู้ด้านการเพาะปลูก
เพื่อการค้า จากกลุ่มเกษตรกรจังหวัดอุดรธานี ช่วงระหว่าง พ.ศ. 2515-2520 พ.ศ. 2520
โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปมันสำปะหลัง โรงงานแรกตั้งขึ้นในเขตพื้นที่อำเภอบึงกาฬ และเมื่อสิ้น

ปี พ.ศ. 2535 มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปมันสำปะหลังในพื้นที่รวมกันถึง 36 โรงงาน ซึ่งความเจริญเติบโตเกิดขึ้นเนื่องจากสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศมีความเหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง สำหรับใช้ป้อนโรงงาน แรงจูงใจทางด้านราคาและแนวนโยบายของรัฐในอดีต ส่งเสริมนักลงทุนท้องถิ่นให้สนใจประกอบการโรงงานในด้านของการตัดสินใจและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกทำเลที่ตั้ง โรงงานของผู้ประกอบการนั้นพบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานมีดังนี้ คือ แหล่งวัตถุดิบ บริการสาธารณูปโภค และการคมนาคมที่สะดวก แหล่งตลาด แหล่งแรงงาน แหล่งเงินทุน และความรู้ลึกปลอดภัยในพื้นที่ พฤติกรรมการสนองตอบต่อความเสี่ยงและความไม่แน่นอนในเชิงพื้นที่และเชิงธุรกิจของผู้ประกอบการปรากฏใน 2 ลักษณะ คือ 1. การจัดสภาพแวดล้อมภายใน เช่น การให้สินเชื่อปลูกพืชวัตถุดิบ การขยายโกดังเก็บกักผลผลิต การพึ่งพาอาศัยปัจจัยการผลิตและการขนส่งระหว่างโรงงาน 2. การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น การบรรทุกผลผลิตสู่ตลาดให้มีน้ำหนักเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดเพื่อลดต้นทุนค่าจ้างขนส่งต่อเที่ยววง การตั้งโรงงานอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบและเส้นทางคมนาคมสายหลัก เป็นต้น ในด้านรูปแบบการกระจายทางพื้นที่ของโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปมันสำปะหลัง มีลักษณะการกระจายเป็นแบบทั่วไป เรียงรายไปตามถนนที่ตัดผ่านแหล่งวัตถุดิบในตำบล และหมู่บ้านต่าง ๆ ส่วนการเชื่อมโยงของอุตสาหกรรมแปรรูปมันสำปะหลังกับหน่วยธุรกิจอื่นท้องถิ่นพบว่า มีทั้งการเชื่อมโยงไปข้างหน้า เช่น กลุ่มบริการ กลุ่มรับผลผลิต เพื่อนำไปเป็นวัตถุดิบโรงงานมันอัดเม็ด และการเชื่อมโยงย้อนกลับ เช่น แรงงานเกษตรกร เครื่องจักรกล เป็นต้น

Research Title A Geographical Analysis of Cassava Processing
Industry in Amphoe Bung Kan, Chang Wat Nong Khai

Author Mr.Suthon Chewchon

M.S. Geography)

Examining Committee: Assoc. Prof.Prayad Pandee Chaiman
 Prof. Dr.Manat Suwan Member
 Assist. Prof.Dr.Sanay Yarnasarn Member

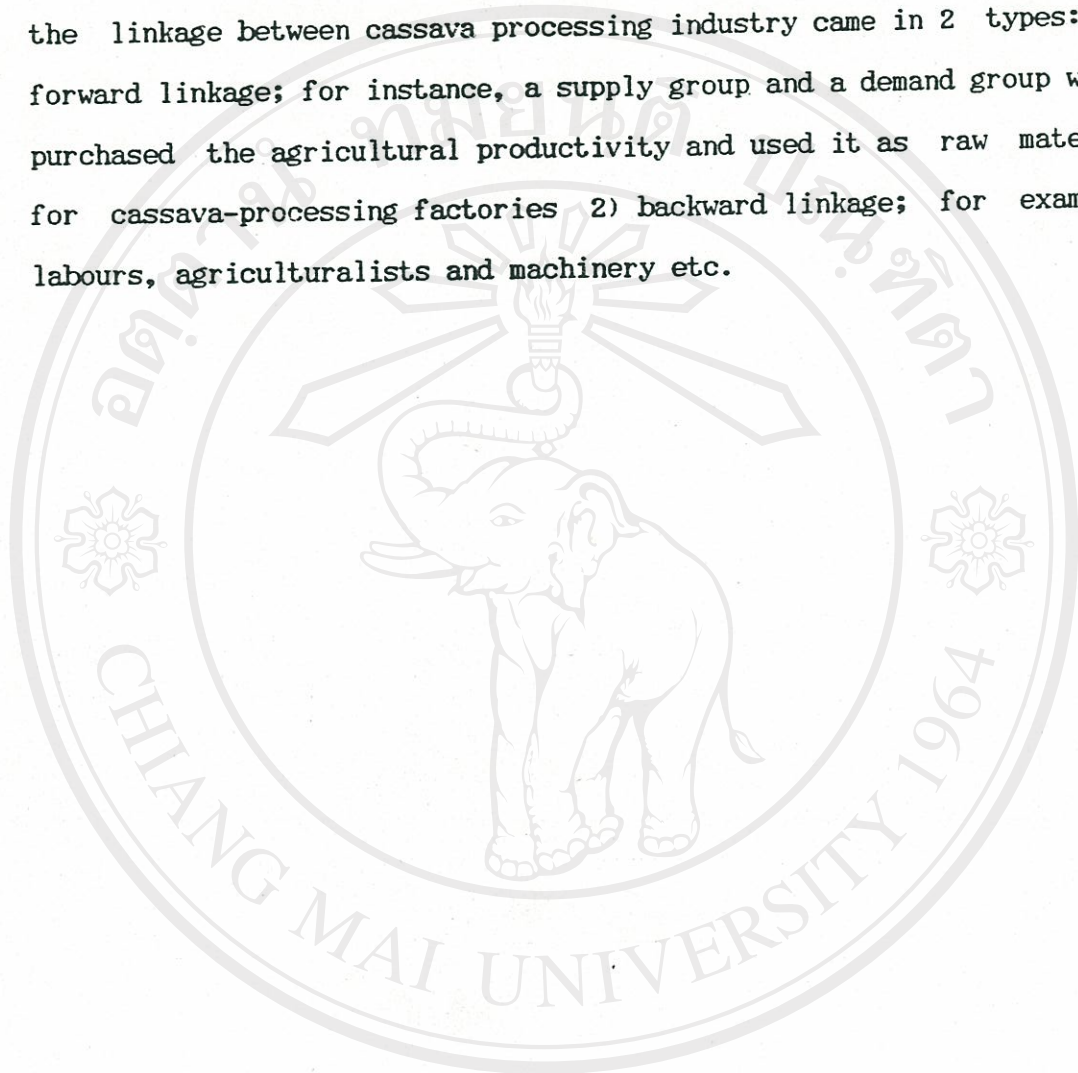
Abstract

The study on geograhical analysis of cassava processing industry in Amphoe Bung Kan, Chang Wat Nong Khai contained 4 objectives as follows: 1) to study the development of cassava processing industry, 2) to study the entrepreneurs' decision-making behavior and the factors having influence on the behavior used as the criteria to find suitable locations for the factories, 3) to study the entrepreneurs' responding behavior towards the risk and uncertainty of business and the areas used for cultivating and 4) to study the patterns of areal distribution and the linkage between the cassava processing industry and other local business units.

In this research, the historical method was used to analyze the development of cassava processing industry, while the interviewing technique was used for collecting the data from 36 entrepreneurs. The collected data were analyzed by descriptive statistics. The distribution of cassava processing industries was described in terms of percantage, modeles, tables, and maps by using the nearest neighbor index technique.

The research findings were as follows: the development of cassava processing industry in Amphoe Bung Kan, Chang Wat Nong Khai was the consequence of the people getting innovation of agriculture for trading suggested by agricultural group in Udorn Thani in 1972-1977. In 1977 the first cassava processing factory was established in Bung Kan region. And a number of the factories were increased to 36 at the end of 1992. This growth was the result of geographical and climatic condition which were suitable for growing cassava, motivation of price and the policy of the government in the past supporting and encouraging local investors to run their business. In the part of entrepreneurs' decision-making behavior for finding suitable locations for the factories, it was found that the important factors in choosing the locations were sources of raw materials, convenient transportation and facilities, sources of market, labors, and funds and feeling of security in the areas. The entrepreneurs' responding behavior towards the risk and uncertainty in business and the areas used for cultivating came into 2 types: 1) internal environmental management e.g. giving loans for raw-material plants, expanding godowns for keeping the agricultural productivity, depending on the production and transportation factors among factories 2) external environmental management e.g. illegally overloading with agricultural productivity in order to cut down the cost of transport, locating the factories near sources of raw-material and main lines of transportation. Besides, it was found that the type of distribution of cassava-processing factories in Bung Kan region was random distribution. That is, the factories were in line with the sources of raw material in districts and villages. The research also found that

the linkage between cassava processing industry came in 2 types: 1) forward linkage; for instance, a supply group and a demand group which purchased the agricultural productivity and used it as raw material for cassava-processing factories 2) backward linkage; for example, labours, agriculturalists and machinery etc.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved